

ประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็กช่วงขวบปีแรกของชาวมอญ
ชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

นางสาวสุปราณี ดินาดน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาไทยคดีศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

600249623

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

245448

ประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็กช่วงขวบปีแรกของชาวมอญ
ชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

นางสาวสุปราณี สีนวลน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาไทยคดีศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

**Traditions and Beliefs in Raising a Baby During Its First Year Time of the Mon
Bangkradi Village Community, Bang Khun Thian District, Bangkok**

Ms. Supraanee Srinounnoi

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Arts in Thai Studies
School of Liberal Arts
Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็กช่วงขวบปีแรกของชาวมอญชุมชน
หมู่บ้านบางกระดี เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
ชื่อและนามสกุล นางสาวสุปราณี สีนวลน้อย
แขนงวิชา ไทยคดีศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. อาจารย์ ดร. สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล
2. รองศาสตราจารย์ เรือเอกหญิงปรียา หิรัญประดิษฐ์
3. รองศาสตราจารย์ ดร. บำรุง คำเอก

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

 ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กังวล คัชชิมา)

 กรรมการ

(อาจารย์ ดร. สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล)

 กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เรือเอกหญิงปรียา หิรัญประดิษฐ์)

 กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. บำรุง คำเอก)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
ไทยคดีศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

 ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวรธรรมาธิราช)

วันที่ 30 เดือน กันยายน พ.ศ. 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์ ประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็กช่วงขวบปีแรกของชาวมอญ

ชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย นางสาวสุปราณี สีนวลน้อย **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) อาจารย์ ดร. สมเกียรติ วัฒนาพวงษากุล (2) รองศาสตราจารย์ เรือเอกหญิง
ปรียา หิรัญประดิษฐ์ (3) รองศาสตราจารย์ ดร. บำรุง คำเอก **ปีการศึกษา** 2552

บทคัดย่อ

245448

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็กช่วง
ขวบปีแรกของชาวมอญ และ (2) การเปลี่ยนแปลงประเพณี และความเชื่อในการเลี้ยงเด็กช่วงขวบปี
แรกของชาวมอญที่อาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเป็น
เครื่องมือในการวิจัย เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็กช่วงขวบปีแรกของชาวมอญ
ชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ประเภทแรก คือ ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับ
การตั้งครุฑ ประเภทที่สองคือ ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับการคลอดบุตร และประเภทที่สาม
คือ ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงเด็ก ประเพณีทั้ง 3 ประเภทนี้ชาวมอญปฏิบัติตาม
เพื่อให้มารดาและทารกมีความปลอดภัย รอดพ้นจากอันตราย และมีสุขภาพแข็งแรง จากการ
วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็กช่วงขวบปีแรกของชาวมอญ
ชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่ พบว่าประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็กช่วงขวบปีแรก บางประเพณี
ยังคงรูปแบบเดิม และบางประเพณีมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน สำหรับ
การเปลี่ยนแปลงเกิดจากปัจจัยทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ซึ่งปัจจัยภายในชุมชนได้แก่
การเปลี่ยนแปลงทางด้านสมาชิกในชุมชน การผสมกลมกลืนทางด้านวัฒนธรรม และการได้รับ
การศึกษา ส่วนปัจจัยภายนอกชุมชนได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน อิทธิพลจาก
สื่อสารมวลชน และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี

คำสำคัญ ประเพณี ความเชื่อ การเลี้ยงเด็ก ชาวมอญ

Thesis title: Traditions and Beliefs in Raising a Baby During Its First Year Time of the Mon Bangkradi Village Community, Bang Khun Thian District, Bangkok

Researcher : Ms. Supranee Srinounnoi; ; **Degree:** Master of Arts (Thai Studies);

Thesis advisors: (1) Dr.Somkiat Wattanaphongsakul (2) Lt. Preeya Hiranpradith RTN, ; Associate Professor; (3) Dr. Bumroong Kham-ek ; Associate Professor;

Academic year : 2009

Abstract

245448

This research was aimed to study: 1) traditions and beliefs in raising a baby during its first year time of the Mon Bangkradi Village Community of the Bangkhuntien District in Bangkok. 2) changes of traditions and beliefs in raising a baby during its first year time of the Mon Bangkradi Village Community of the Bangkhuntien District in Bangkok.

This research used qualitative research and unstructured interview from a group of 15 specific samples.

The results showed that the traditions and beliefs in raising a baby during its first year time of the Mon Bangkradi Village Community of the Bangkhuntien District in Bangkok can be divided into 3 categories: 1. traditions and beliefs about pregnancy, 2. traditions and beliefs about childbirth, 3. traditions and beliefs about raising a baby. The Mon people followed the traditions and beliefs because they believed that the mother and baby will be safe and free from harm all and healthy. The analysis of changes in traditions and beliefs in raising a baby during its first year time of the Mon Bangkradi Village Community found some change to facilitate life today. For the changes, they were caused by 2 factors which were the internal community factor and the external community factor. The causes effected from the internal community factor were: - changes in community members, cultural blend and more education received. And the causes effected from the external community were:- changes in the world, influence of mass media and the progress of technology.

Keywords: Traditions, Beliefs, Raising a baby, The Mon people

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร. สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล อาจารย์ประจำสาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดและการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งได้ติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. บำรุง คำเอก อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กรุณาได้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับภาษามอญ และเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดตกบกพร่อง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ เรือเอกหญิงปรีญา หิรัญประดิษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยดีมาโดยตลอด และขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กังวล คัชชิตมา ประธานกรรมการสอบ เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาเสียสละเวลาพิจารณา และเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคุณชัชพงศ์ มอญตะ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และสละเวลาในการให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างท่านอื่น ๆ เป็นอย่างยิ่ง ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัว รวมทั้งคุณบำรุง ใจยังยืน บุคคลใกล้ชิด ที่ได้สนับสนุนในการร่วมลงพื้นที่ในการค้นหาข้อมูลและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัย ด้วยดีเสมอมา อีกทั้งกำลังใจที่ดีจาก ค.ช. ภูมิ ใจยังยืน บุตรชายตัวน้อยของผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในการหาข้อมูล และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ มาโดยตลอด และที่ขาดมิได้คือขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาไทยคดีศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ดี และมีคุณค่าอย่างยิ่งในการนำไปใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้

ประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้แก่ผู้ที่มีความสนใจในวัฒนธรรมของชาวมอญนำไปศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามนี้ต่อไป และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อบูชาพระคุณบิดา มารดา ที่ได้เลี้ยงดู อบรมให้ความรัก ความอบอุ่นเสมอมา และพระคุณของครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาสั่งสอน ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง

สุปราณี สีนวลน้อย

เมษายน 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
บทที่ 2 ภูมิหลังของชาวมอญชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่.....	15
ความเป็นมาของชาวมอญ.....	15
ประวัติความเป็นมาของชาวมอญชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่.....	21
สถานที่สำคัญของชาวมอญชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่.....	23
วิถีชีวิตของชาวมอญชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่.....	27
บทที่ 3 ประเพณีในการเลี้ยงเด็กช่วงขวบปีแรก.....	40
ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งครรภ์.....	41
ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับการคลอดบุตร.....	51
ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงเด็ก.....	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การเปลี่ยนแปลงประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็กช่วงขวบปีแรกของ ชาวมอญชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่.....	93
การเปลี่ยนแปลงประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็ก.....	93
ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเพณีและความเชื่อในการเลี้ยงเด็ก.....	100
บทที่ 5 สรุปลผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105
สรุปลผลการวิจัย.....	105
อภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม.....	111
ภาคผนวก.....	113
ก แบบสัมภาษณ์และรายชื่อกลุ่มตัวอย่าง.....	114
ข พิธีโกนจุก.....	118
ประวัติผู้วิจัย.....	122

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	ตารางเปรียบเทียบข้อแตกต่างในการจัดพิธีโกนผมไฟ..... 71
ตารางที่ 3.2	การฝังรกตามเดือนเกิดของเด็ก..... 78
ตารางที่ 3.3	การฝังรกตามวันเกิดของเด็ก..... 79

ญ

สารบัญญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2.1	ศาลาการเปรียญ วัดบางกระดี่.....	24
ภาพที่ 2.2	ศาลาการเปรียญ วัดสุทธรมวดี.....	25
ภาพที่ 3.1	การนำมะพร้าวหางหนูวางไว้บนหัวนอน.....	42
ภาพที่ 3.2	การปูผ้าขาวเพื่อเตรียมต้อนรับพระพรหม.....	55
ภาพที่ 3.3	การนำพานวางข้างตัวทารก หรือบนหัวนอนทารกเพื่อให้พระพรหมลิขิต ชีวิตทารก.....	55
ภาพที่ 3.4	ชั้นแม่ชื้อ หรือถาดแม่ชื้อ.....	58
ภาพที่ 3.5	ตัวอย่างอิฐที่นำมาใช้ในการเผาเพื่อทับท้อหญิงอยู่ไฟ.....	61
ภาพที่ 3.6	การนำดินมากองที่หน้าบันไดบ้านเพื่อให้เด็กทำพิธีเหยียบพระแม่ธรณี.....	66
ภาพที่ 3.7	ตัวอย่างซากตำข้าวที่ให้แม่ม่าย 2 คนถือเป็นรูปกากบาท บนหัวบันไดบ้าน.....	67
ภาพที่ 3.8	เด็กผู้ชายไว้ผมเปียบริเวณขวัญ.....	74
ภาพที่ 3.9	เด็กผู้หญิงไว้ผมจุก ก่อนมาทางค่านหน้า.....	75
ภาพที่ 3.10	เปลผ้า “สะเรียงหยาด”.....	82
ภาพที่ 3.11	เปลถัก “สะเรียงเจ”.....	83
ภาพที่ 3.12	เปลไม้ “สะเรียงชู”.....	84
ภาพที่ 3.13	ซีดีเพลงกล่อมเด็กของชาวมอญ โดยคุณป้าเสงี่ยม สังข์ทอง.....	86
ภาพที่ 3.14	เด็กผู้หญิงชาวมอญชุมนุมชนหมู่บ้านบางกระดี่ใส่ตะปิ้ง.....	91
ภาพที่ 3.15	“ตะปิ้ง” หรือ “ต่างแห”.....	92
ภาพที่ 4.1	หมู่บ้านที่สร้างเป็นที่อยู่อาศัย มีรั้วติดกับชุมชนหมู่บ้านบางกระดี่.....	101
ภาพที่ 4.2	ชาวมอญชุมนุมชนหมู่บ้านบางกระดี่ที่ประกอบอาชีพทำจาก.....	102